

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se bránit hromadné žalobě?

Téměř před rokem byl Městským soudem v Praze vydán vůbec první (a zatím jediný) rozsudek v řízení vedeném podle zákona č. [179/2024 Sb.](#), o hromadném občanském řízení soudním (dále jen „ZHR“). Toto rozhodnutí poskytuje vítanou příležitost zabývat se tím, jaké možnosti procesní obrany se nabízejí žalovanému, proti němuž žaloba směřuje. Hromadné řízení totiž svou dvoufázovostí a celou řadou zvláštních pravidel klade na obranu žalovaného nároky, které se v mnohém odlišují od běžného sporného řízení. Cílem příspěvku je tyto možnosti přehledně vymezit a upozornit na to, že úspěch obrany v hromadném řízení je mnohdy závislý nejen na obsahu námitek, ale též na znalosti fází řízení, ve kterých je třeba je uplatnit.

Specifika hromadného řízení a jeho právní úprava

Hromadné řízení je institutem nové procesní úpravy účinné od 1. 7. 2024, jíž byla do českého právního řádu transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES (dále jen „Směrnice o zástupných žalobách“). Podstatou hromadného řízení je možnost na základě jediné žaloby uplatnit práva více osob, jejichž nároky se vyznačují podobným skutkovým a právním základem.

Od běžného sporného řízení se hromadné řízení odlišuje hned v několika zásadních ohledech. Předně žalobcem může být pouze kvalifikovaný subjekt, a sice právnická osoba zapsaná do seznamu oprávněných osob podle zákona o ochraně spotřebitele [\[1\]](#), který musí být navíc v řízení zastoupen advokátem. Osoby, jimž svědčí dotčená subjektivní práva, tedy samy v řízení nevystupují; uplatní-li svůj nárok, činí tak přihláškou, kterou se stávají tzv. zúčastněnými členy skupiny. Český zákonodárce přitom zvolil výlučně přihlašovací (opt-in) model, takže do řízení vstupují pouze ti, kdo se aktivně přihlásí. [\[2\]](#) Konečně v hromadném řízení je stanovena výlučná příslušnost Městského soudu v Praze.

Pro obranu žalovaného je nejvýznamnější rozdělení řízení do dvou relativně samostatných fází – fáze certifikační, v níž se zkoumá přípustnost hromadné žaloby, a fáze meritorní (zákonem označovaná jako „hromadné řízení ve věci samé“), v níž se posuzuje důvodnost uplatněných nároků. Jak vysvětluje komentářová literatura, smyslem tohoto rozdělení, jež vychází z čl. 7 Směrnice o zástupných žalobách, je posoudit splnění podmínek pro vedení hromadného řízení odděleně a předem a zabránit tak vedení vleklých sporů, na jejichž konci by soud teprve dospěl k závěru, že hromadná žaloba neměla být vůbec podána. [\[3\]](#)

Průběh hromadného řízení

Z hlediska efektivní žalobní obrany je třeba si ujasnit, co je předmětem zkoumání v jednotlivých fázích hromadného řízení.

V certifikační fázi soud zkoumá, zda jsou splněny podmínky přípustnosti hromadné žaloby; tyto jsou vymezeny taxativně v § 15 ZHR; vedle nich je třeba zkoumat i to, zda se jedná o spor mezi spotřebitelem a podnikatelem či zda právo vzniklo po 24. 11. 2020, jak vyplývá z obecných podmínek v § 4 a 92 odst. 1 ZHR. O přípustnosti soud rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustné odvolání, byť s podstatným omezením z hlediska žalovaného v podobě nepřípustnosti dovolacího

přezkumu proti potvrzení přípustnosti žaloby.

Teprve po uveřejnění pravomocného usnesení o přípustnosti žaloby v rejstříku hromadných řízení přechází řízení do meritorní fáze, v níž se posuzuje důvodnost uplatněných nároků. Nutno však dodat, že byť je již soud svým rozhodnutím o přípustnosti vázán, nebrání to žalovanému uplatnit námitky vůči přípustnosti žaloby i později, resp. kdykoli v průběhu řízení, jak vyplývá z § 24 odst. 1 ZHŘ, avšak za omezených podmínek, jak bude rozebráno dále.

Obrana v certifikační fázi

Komentovaná úprava poskytuje žalovanému v § 16 odst. 2 ZHŘ právo se před rozhodnutím o přípustnosti v soudem stanovené lhůtě vyjádřit ke splnění podmínek přípustnosti hromadné žaloby, jakožto období přípravy jednání ve smyslu § 114 a násl. zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“).^[4]

Zaprvé je třeba poukázat na skutečnost, že učinění vyjádření ze strany žalovaného je právem, nikoli povinností. Pokud se žalovaný na výzvu soudu nevyjádří, nelze jej v této souvislosti nijak sankcionovat;^[5] v certifikační fázi totiž nepřichází v úvahu vydání kvalifikované výzvy ani rozsudku pro uznání. Dále pak vyjádření žalovaného má směřovat výlučně ke splnění podmínek přípustnosti – argumenty mířící na samotnou důvodnost (meritum) nároků nebudou v této fázi relevantní.

Námitky směřují vůči podmínkám přípustnosti podle § 15 ZHŘ, tedy zejména zda žalobce splňuje kvalifikační předpoklady, zda jedná v zájmu skupiny a není ve střetu zájmů, zda skupina má alespoň 10 členů, zda jsou tvrzená práva členů skupiny založena na podobném skutkovém a právním základu, zda žaloba nebyla podána ve zneužívajícím úmyslu a konečně zda není rizikově financována třetí osobou. Vedle toho lze samozřejmě brojit proti splnění dodatečných podmínek dle § 4 a § 92 odst. 1 ZHŘ.

Za podstatnou lze považovat okolnost, že certifikační fáze je ovládána zásadou projednací, pročež soud splnění podmínek přípustnosti z úřední povinnosti nezkontroluje. Lapidárně řečeno – co žalovaný netvrdí a neprokazuje, soud zpravidla sám nepřezkoumává a pasivita žalovaného se proto přičítá k jeho tíži. Vyjádření se k přípustnosti žaloby je však stěžejní možností žalovaného sporovat hromadnou žalobu jako takovou, kdy jeho snaha může vést až k zastavení řízení; navíc rezignaci žalovaného na uvedení skutečností zásadních z hlediska přípustnosti žaloby v některých případech s ohledem na textaci zákona není možno zhojit později.

V této souvislosti je vhodné upozornit na právní názor Městského soudu v Praze, který s odkazem na odbornou literaturu^[6] aproboval výklad^[7], dle kterého je pravidlo v § 24 odst. 1 ZHŘ, a sice že soud zkoumá podmínky přípustnosti žaloby kdykoli za řízení, omezeno ve smyslu druhého odstavce totožného ustanovení toliko na případy, kdy nastanou nové skutečnosti nebo důkazy. S ohledem na to je tak zcela zásadní, aby žalovaný v certifikační fázi nezůstal pasivní a aktivně brojl z hlediska podmínek přípustnosti žaloby proti každému jednotlivému uplatněnému nároku, neboť později mu to již nemusí být umožněno.

Výjimka ve smyslu § 24 odst. 2 ZHŘ byla aplikována v rámci shora odkazovaného hromadného řízení u Městského soudu v Praze, ve kterém až v jeho meritorní fázi došlo k zastavení řízení ve vztahu k několika členům skupiny právě proto, že nebyly splněny podmínky přípustnosti, konkrétně podmínka dostatečné podobnosti právního a skutkového základu.

Připustí-li soud usnesením hromadnou žalobu i přes snahu žalovaného přípustnost popřít, lze proti němu podat odvolání. Zvláštní pozornost si však zaslouží asymetrie opravných prostředků zakotvená v § 20 odst. 2 ZHŘ, podle kterého platí, že dovolání připadá v úvahu pouze proti rozhodnutí, jímž

bylo řízení zastaveno (tj. žaloba nepřipustěna), nikoli proti jejímu připuštění.

Pro žalovaného z toho plyne následující: připustí-li soud žalobu, usnesení nabude právní moci a otázka přípustnosti je až na výjimky v § 24 odst. 2 ZHŘ rozsouzená; žalovaný proto nezbytně musí dbát zvýšené pozornosti během certifikační fáze řízení a aktivně uplatňovat svou žalobní obranu, neboť později je v rozsahu námitek značně omezen.

Obrana v meritorní fázi - od přípustnosti k důvodnosti

Po pravomocném připuštění žaloby se těžiště obrany přesouvá od přípustnosti k důvodnosti nároků. Námitky, jimiž žalovaný brojí proti tomu, že některá podmínka přípustnosti nebyla splněna již od počátku, v meritorní fázi zásadně neuspějí, pokud měly být uplatněny již v certifikační fázi.

Za zmínku stojí stav, kdy dojde k připuštění hromadné žaloby a po uplynutí lhůty k podání přihlášek počet členů skupiny nepatrně přesahuje limitní hranici 10 členů – v takovém případě lze žalovanému doporučit detailní analýzu splnění podmínky podobného právního a skutkového základu uplatněných nároků, neboť v případě úspěšného napadení, byť i jednotek nároků, může dojít k zastavení celého řízení pro nesplnění podmínky minimálního počtu členů skupiny dle § 15 písm. c) ZHŘ. Přestože se jedná o námitku směřující proti přípustnosti v meritorní fázi, část nároků bude zpravidla přihlášena až po usnesení o přípustnosti žaloby (ve lhůtě k podání přihlášek), přičemž takové nároky budou nepochybně novou skutečností, ke které se žalovaný nemohl vyjádřit dříve. Podmínky uplatnění výjimky dle § 24 odst. 2 ZHŘ budou v takovém případě zcela jistě naplněny.

Pokud jde o samotnou důvodnost nároků, zde se žalovanému otevírá plnohodnotný prostor pro „běžnou“ hmotněprávní i procesní obranu (zpochybnění existence a výše jednotlivých nároků, námitka nedostatku pasivní věcné legitimace, námitky proti platnosti právních jednání apod.). Specifikem hromadného řízení je, že soud z důvodu procesní ekonomie zpravidla nezjišťuje skutkový stav izolovaně u každého jednotlivého nároku, nýbrž vychází z určitého vzorce uplatněných nároků a usuzuje z něj na pravděpodobný a obvyklý skutkový děj.

V meritorní fázi je důležitý institut soudcovské koncentrace. Na rozdíl od běžného sporného řízení se zde neuplatní zákonná koncentrace podle § 118b OSŘ; okamžik, do kterého mohou účastníci uvádět rozhodné skutečnosti a označovat důkazy, určuje dle § 46 odst. 1 ZHŘ soud, zpravidla v plánu hromadného řízení. K později uplatněným skutečnostem a důkazům smí soud přihlídnout jen za podmínek § 46 odst. 2 ZHŘ. Žalovaný proto musí pečlivě hlídat koncentrační okamžik stanovený soudem.

Námitka financování jako samostatný nástroj obrany

Zvláštním nástrojem obrany, který lze využít napříč hromadným řízením, je přezkum zdrojů financování hromadné žaloby; zakázáno je přitom financovat hromadnou žalobu ze zdrojů pocházejících od konkurenta žalovaného, pokud je financující osoba na žalovaném závislá či pokud nepřiměřeně ovlivňuje žalobce způsobem poškozujícím členy skupiny. Je-li přitom seznáno financování žalobce jako problematické, soud jej vyzve k nápravě; v opačném případě musí dojít k zastavení řízení.

Žalovanému jde zákon naproti, když podle § 57 odst. 1 ZHŘ soud uloží žalobci na návrh žalovaného (nebo v případě pochybností i bez návrhu) povinnost doložit přehled zdrojů peněžních prostředků určených na placení nákladů spojených se zahájením a vedením hromadného řízení.

Smyslem tohoto institutu je prověřit splnění podmínek podle § 15 písm. b), e) a f) ZHŘ, tedy otázku

střetu zájmů, obecného zneužití a rizikového financování. S ohledem na možnost financovat žalobu ze zdrojů třetích osob (tzv. TPLF[8]) se jedná o relevantní námitku, jejímž prostřednictvím může žalovaný iniciovat přezkum ekonomického pozadí žaloby, což může v krajním případě vyústit až v zastavení řízení; nelze opomenout ani potenciál (alespoň částečně) odhalit způsob a zdroje financování žalobce a přizpůsobit zjištění procesní strategii.

Žalovaný sám přitom může zpochybnit původ finančních prostředků, přičemž lze souhlasit s tím, že tento nemusí být zjišťován jen z přehledu zdrojů vyhotoveného žalobcem či z evidence skutečných majitelů, avšak ke zpochybnění může dojít jakýmkoli jiným důkazem předloženým žalovaným[9] – příkladmo uvádíme např. výpis z obchodního rejstříku, produktové katalogy či marketingové materiály.

Závěr

Hromadné řízení je specifickým institutem, což se nutně musí projevit i ve strategii obrany žalovaného. Klíčové je důsledné rozlišování jednotlivých fází řízení, neboť právě okamžik, v němž je určitá námitka uplatněna, rozhoduje o tom, zda k ní vůbec bude možné přihlédnout. Námitky proti přípustnosti žaloby je proto nutno koncentrovat již do certifikační fáze řízení; po právní moci usnesení o přípustnosti žaloby je tato linie obrany s ohledem na § 24 odst. 2 ZHŘ zásadně omezena a v meritorní fázi již žalovanému nezbude než brojit zpravidla pouze proti důvodnosti nároků. Samostatnou pozornost si přitom zasluhuje obrana spočívající v napadení původu financování žaloby - je-li takový postup opodstatněný, měl by žalovaný nejen podat návrh podle § 57 odst. 1 ZHŘ, ale rovněž aktivně vyhledávat a soudu předkládat důkazy o tom, že žaloba může být financována v rozporu se zákonem.

Mgr. Roman Kyrál,
společník

JUDr. Tomáš Stareček,
advokátní koncipient

City Tower
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 827 884
e-mail: info@portos.cz

[1] Zákon č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Srov. § 2 odst. 1 písm. d) ZHŘ, podle něhož se zúčastněným členem skupiny rozumí „člen skupiny, který se do hromadného řízení stanoveným způsobem přihlásil“.

[3] Srov. JANOUSHKOVÁ, A., BALARIN, J., HAMULÁKOVÁ, K., PRAŽÁK, P., VLČKOVÁ, P., PETROVKŘIVÁČKOVÁ, J., HORÁČEK, R., ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Zákon o hromadném občanském řízení soudním. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2026-6-15]. ASPI_ID KO179_2024CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

[4] Tamtéž.

[5] Tamtéž.

[6] K tomu srov.: „Ustanovení § 24 odst. 1, které soudu ukládá povinnost zkoumat přípustnost hromadné žaloby kdykoliv, je třeba vykládat v kontextu odst. 2. Ten výslovně stanoví, kdy k takovému přezkumu může v meritorní fázi dojít. Výjimka z pravidla, že otázkám přípustnosti je vyhrazena výlučně certifikační fáze a v následném řízení je soud svým rozhodnutím vázán, spočívá v tom, že později (v meritorní fázi) nastanou nové skutečnosti nebo důkazy, z nichž soud zjistí, že některá z podmínek přípustnosti hromadné žaloby není splněna.“

IN: JANOUSHKOVÁ, A., BALARIN, J., HAMULÁKOVÁ, K., PRAŽÁK, P., VLČKOVÁ, P., PETROVKŘIVÁČKOVÁ, J., HORÁČEK, R., ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Zákon o hromadném občanském řízení soudním. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2026-6-10]. ASPI_ID KO179_2024CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

[7] Viz odst. 10 odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 01.07.2025, sp. zn. 3 C 10/2024.

[8] Third Party Litigation Funding.

[9] Shodně JANOUSHKOVÁ, A., BALARIN, J., HAMULÁKOVÁ, K., PRAŽÁK, P., VLČKOVÁ, P., PETROVKŘIVÁČKOVÁ, J., HORÁČEK, R., ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Zákon o hromadném občanském řízení soudním. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2026-6-12]. ASPI_ID KO179_2024CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Další články:

- [Zaplatit za logo nestačí. Jaká práva skutečně získáváte?](#)
- [Výslech advokáta účastníka řízení coby důkazní prostředek](#)
- [Rozhodnutí Nejvyššího soudu ke změně klíče pro stanovení příspěvků na správu domu a pozemku, k samotnému stanovení příspěvků a k rozúčtování nákladů na služby](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě](#)
- [Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie](#)
- [Komu náleží vlastnické právo k náhradní veřejné komunikaci postavené investorem?](#)
- [AML rizika u luxusních nákupů](#)
- [Recentní judikatura Nejvyššího soudu k důvodům neplatnosti usnesení valné hromady](#)
- [Tlačítko pro odstoupení od smlouvy jako nový standard spotřebitelského online rozhraní](#)
- [Formální a materiální stránka přestupku; case study](#)
- [Cyber Resilience Act: od září 2026 budete muset hlásit incidenty i zranitelnosti. Jste na to připraveni?](#)